

بررسی و مقایسه نظرات خبرگان، مجریان و فارغ التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی پیرامون توقعات بازار کار به منظور ارتقاء بهره‌وری فارغ التحصیلان در ایران

مهدی شریعت‌زاده

عضو هیئت علمی پژوهشکده تعلیم و تربیت

محمد چیدری

دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

امید نوروزی

دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

نقش آموزش در ارتقاء و بهبود کیفیت نیروی انسانی و تأثیر آن در افزایش بهره‌وری و تولید غیر قابل انکار می‌باشد. مطالعه حاضر به منظور تدوین الگو و ساز و کار مناسب در جهت انطباق و سازگاری دوجانبه بین نظام آموزش متوسطه کشاورزی و توقعات بازار کار با هدف ایجاد اشتغال مرتبط و مناسب برای فارغ التحصیلان و ارتقاء بهره‌وری آنان به اجرا در آمده است. این تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی می باشد که به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق، خبرگان، مجریان و فارغ التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی در ایران بوده که ۳۸ نفر از خبرگان، ۱۲۰ نفر از مجریان و ۲۱۰ نفر از فارغ التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه می باشد. روایی محتوایی پرسشنامه با کسب نظرات اساتید و صاحب نظران در حوزه آموزش متوسطه کشاورزی بدست آمد. آزمون مقدماتی برای بدست آوردن ضریب اعتبار این پرسشنامه انجام گرفت و ضریب کرونباخ آلفا برای پرسشنامه خبرگان ۰/۸۳، برای مجریان ۰/۸۷ و برای فارغ التحصیلان برابر ۰/۷۶ بدست آمد. از نظر فارغ التحصیلان، انجام کارآموزی و کارورزی، استفاده از تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی، محتوی دروس مهارتی و عملی، تجربه عملی و کاری مربیان و روش تدریس مربیان می تواند در افزایش مهارت عملی آنها نقش اساسی ایجاد کند. از دیدگاه خبرگان هدف تربیت کار گر ماهر، اولویت به دانش آموزان مناطق روستایی در فرایند جذب و پذیرش و توسعه صادرات محصولات کشاورزی در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی، بالاترین اولویت را دارا می باشند. از دیدگاه مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، هدف اصلی نظام آموزش متوسطه کشاورزی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز مناطق مختلف کشور در بخش کشاورزی

می‌باشد. از نظر آنها جذب دانش آموزان روستایی، تاکید بر دروس عملی و مهارتی، صلاحیت علمی و تخصص کادر آموزشی و نقش عوامل خدماتی و حمایتی در ایجاد اشتغال از راهکارهای مهم توسعه نظام آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: بازار کار، فارغ‌التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی، مدیران هنرستان کشاورزی، خبرگان و مجریان نظام آموزش متوسطه کشاورزی.

مقدمه

با توجه به امکانات بالقوه بخش کشاورزی در ایران و نقش قابل توجهی که در حال حاضر این بخش در تولید ناخالص کشور دارا می‌باشد (۲۶ درصد)، این اندیشه از طرف برنامه‌ریزان و سیاستگذاران اقتصادی مطرح می‌گردد، که ظرفیت تولیدی این بخش نیز می‌تواند از طریق اعمال مدیریت مناسب و با تلفیق صحیح عناصر و عوامل مؤثر در تولید، به بیش از مقدار موجود ارتقاء یابد. تحقق این امر مستلزم وجود و انباشت سرمایه انسانی مناسب یعنی تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز بازار کار این بخش می‌باشد. ضرورت این امر وقتی بیشتر مشخص می‌شود که گفته می‌شود نیروی انسانی شاغل در این بخش از نظر ویژگیهای سواد عمومی و دانش علمی و مهارتی تناسب لازم را برای اجرای برنامه‌های توسعه کشاورزی پیشرفته ندارد، بطوریکه برابر آمار منتشر شده ۴۷/۹ درصد نیروی انسانی شاغل در این بخش بیسواد هستند (برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۸). یکی از راههای تأمین و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار کشاورزی آن است که بین نیازها و توقعات بازار کار کشاورزی به نیروی انسانی ماهر و ویژگی‌های نظام آموزش متوسطه کشاورزی هماهنگی و سازگاری لازم برقرار گردد و تدوین الگوی انطباق و سازگاری دوجانبه بین توقعات بازار کار و نظام آموزش متوسطه کشاورزی می‌تواند در تحقق این امر نقش مهمی ایفاء نماید.

در سال تحصیلی ۷۲-۷۱ نظام جدید آموزش متوسطه با هدف تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی کشور و ایجاد اشتغال مفید برای فارغ‌التحصیلان آموزش متوسطه و کاهش تقاضا برای ورود به آموزش عالی به اجراء در آمد. (کلیات نظام جدید آموزش متوسطه، ۱۳۷۵). در حال حاضر که بیش از ۱۰ سال از اجرای نظام جدید آموزش متوسطه می‌گذرد، در مورد اینکه آیا بین نیازهای بازار کار و برون‌داد نظام آموزش متوسطه از جمله در شاخه کشاورزی هماهنگی و انطباق لازم وجود دارد یا خیر، ابهام وجود دارد. پژوهش‌های انجام شده درباره فارغ‌التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی در نظام جدید نیز نشان می‌دهد که آنان به درستی جذب بازار کار مرتبط با رشته تحصیلی خود نمی‌شوند و بسیاری از آنان یا بیکار می‌مانند و یا انحراف شغلی پیدا می‌کنند. تکمیل همایون (۱۳۷۴) ریشه‌های انحراف شغلی فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی را، بیشتر در هماهنگ نبودن آموزش‌ها با نیازهای منطقه ای و غیره می‌داند. کیامنش و همکاران (۱۳۷۶) در پژوهش خود نتیجه می‌گیرند که بیش از ۸۰ درصد از دانش‌آموزان شاغل به تحصیل در رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی، میزان آمادگی خود را برای اشتغال در بازار کار، متوسط، کم یا خیلی کم ذکر کرده‌اند. صراف اسماعیلی (۱۳۷۶) در گزارش تحقیق خود می‌نویسد: فارغ‌التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی، اغلب به روستاها برنمی‌گردند و رها نمودن این گروه در سطح شهرها و اشتغال در بخش غیر کشاورزی، قابل توجه نمی‌باشد. میری (۱۳۷۶) معتقد است که دوره دو ساله آموزش متوسطه کشاورزی، نمی‌تواند به فارغ‌التحصیلان، مهارت قابل توجهی را آموزش دهد. خصوصی (۱۳۷۹) در پژوهش خود نتیجه‌گیری می‌کند که بیش از ۵۰ درصد فارغ‌التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی، در استان اصفهان جذب بازار کار نشده‌اند. یکی از صاحب‌نظران حوزه آموزش متوسطه کشاورزی تاکید می‌کند که دانش‌آموزان نظام آموزش متوسطه کشاورزی برای اینکه بتوانند مستقیماً وارد بازار کار کشاورزی شوند، باید مهارت‌های فنی و انسانی را دارا باشند و این مهارت‌ها و توانمندی‌ها باید در محیط کار تجربه شوند (Reisenberg, 1997). همچنین بعضی صاحب‌نظران دیگر نیز معتقدند که فارغ‌التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی فاقد توانمندی‌های لازم می‌باشند (Cox and et al (1989). در گزارش FAO (1999) آمده است که

دانش آموزان آموزش متوسطه کشاورزی به طور روزافزون نیازمند به آموختن دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای اشتغال در بخش خصوصی هستند. لوئیس نیز معتقد است که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در رابطه با دانش آموزان باید در زمینه‌هایی از قبیل توسعه نگرشها، مهارت‌های شخصی، مهارت‌های ارتباطی و رایانه‌ای و مهارت‌های قابلیت اشتغال عمل کند (Lewis 1996).

اهداف تحقیق:

هدف کلی این تحقیق بررسی و مقایسه نظرات خبرگان، مجریان و فارغ التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی پیرامون توقعات بازار کار به منظور ارتقاء بهره‌وری فارغ التحصیلان در ایران می‌باشد. اهداف اختصاصی این تحقیق شامل:

۱. بررسی نظرات فارغ التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی، درباره میزان علاقه به اشتغال و ادامه تحصیل در زمینه کشاورزی و توانایی‌های عملی و مهارتی آنان
۲. بررسی ویژگی‌های فردی مجریان و خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی
۳. بررسی و مقایسه نظرات خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در مورد میزان انطباق برنامه آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار و تعیین میزان هماهنگی و توافق نظرات آنان
۴. بررسی و مقایسه نظرات خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در مورد میزان تأثیر عوامل سرمایه‌ای و حمایتی در ایجاد اشتغال و تعیین میزان هماهنگی و توافق نظرات آنان

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی^۱ می‌باشد که به روش پیمایشی^۲ انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی در کل کشور، مجریان برنامه‌های آموزشی و درسی در هنرستان‌ها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی و فارغ التحصیلان هنرستانها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی در سال تحصیلی ۷۶-۷۵ می‌باشند. خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی افرادی هستند که دارای تحصیلات مناسب و سابقه کار مفید و تجربیات ارزشمند در حوزه برنامه ریزی و سیاستگذاری برنامه آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشند. مجریان آموزش متوسطه کشاورزی شامل افرادی هستند که در حال حاضر مسئولیت اجرای برنامه آموزش متوسطه کشاورزی را در هنرستانها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی بر عهده دارند و شامل مجریان استانی، مدیران و معاونان آموزشی هنرستانها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی می‌گردند. فارغ التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی، شامل افرادی می‌شوند که از مراکز و یا هنرستانهای کشاورزی در دو شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش، پس از گذراندن ۹۶ واحد درسی موفق به اخذ دیپلم در یکی رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی می‌گردند.

روش نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه

با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ۳۸ نفر از خبرگان، با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای ۱۲۰ نفر از مجریان کل کشور و با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی و استفاده از فرمول کوکران ۲۱۰ نفر از فارغ التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی در سراسر کشور انتخاب شدند که در مجموع ۳۸ نفر از خبرگان، ۹۸ نفر از مجریان و ۱۷۲ نفر از فارغ التحصیلان به پرسشنامه پاسخ دادند.

ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه می‌باشد که شامل پرسشنامه مربوط به خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی، پرسشنامه مربوط به مجریان آموزش متوسطه کشاورزی و پرسشنامه مربوط به فارغ التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشد. تعیین روایی^۳

1. Descriptive Correlation
2. Survey
3. Validity

پرسشنامه که شامل کارایی ابزار، برای اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر در پژوهش می‌باشد (پاشا شریفی، ۱۳۷۹)، توسط پانل متخصصان که شامل اساتید و صاحب‌نظران در حوزه آموزش متوسطه کشاورزی و بعضی کارفرمایان بخش کشاورزی می‌باشد، مورد تایید قرار گرفت. آزمون مقدماتی^۱ در منطقه مشابه جامعه آماری صورت گرفت و با داده‌های کسب شده و با استفاده از فرمول ویژه ضریب کرونباخ آلفا در نرم افزار spss اعتبار پرسشنامه^۲ تحقیق برای خبرگان ۰/۸۳، برای مجریان ۰/۸۳ و برای فارغ التحصیلان بیش از ۰/۷۶ بدست آمد که نشان‌دهنده اعتبار و پایایی مناسب می‌باشد. در این تحقیق پس از جمع‌آوری و دسته‌بندی داده‌ها با استفاده از نرم افزار spss از روش آمار توصیفی و آمار استنباطی به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

نتایج و بحث

۱- نظرات و دیدگاه‌های فارغ‌التحصیلان

میزان علاقه به رشته تحصیلی: دو نفر (۱/۲ درصد) از فارغ‌التحصیلان میزان علاقه خود به رشته تحصیلی را در حد کم و خیلی کم، ۱۷ نفر (۱۰ درصد) در سطح متوسط، ۵۲ نفر (۳۰/۶ درصد) در سطح زیاد و ۹۹ نفر (۵۸/۲ درصد) در حد خیلی زیاد عنوان کرده‌اند. ۲ نفر (۱/۲ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند. (جدول شماره ۷)

میزان علاقه به ادامه تحصیل در رشته تحصیلی: تعداد ۱۳۵ نفر (۸۰ درصد) فارغ‌التحصیلان میزان علاقه خود را در حد زیاد و خیلی زیاد عنوان کرده‌اند، ۲۳ نفر (۱۳/۶ درصد) در سطح متوسط، ۹ نفر (۵/۳ درصد) در سطح کم و ۲ نفر (۱/۲ درصد) در سطح خیلی کم عنوان کرده‌اند، ۳ نفر نیز پاسخ ندادند. (جدول شماره ۷)

زمینه برای ایجاد اشتغال در رشته تحصیلی: تعداد ۵۶ نفر از فارغ‌التحصیلان (۳۴/۲ درصد) زمینه برای ایجاد کار و دستیابی به شغل در رشته تحصیلی خود را در حد کم و خیلی کم، ۳۲ نفر (۱۹/۹ درصد) در سطح متوسط و ۷۳ نفر (۴۵/۴ درصد) در حد زیاد و خیلی زیاد مطرح نموده‌اند، ۱۱ نفر (۶/۶ درصد) نیز در این رابطه اظهار نظر نکرده‌اند. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که زمینه برای ایجاد کار و دستیابی به شغل در رشته تحصیلی از دیدگاه فارغ‌التحصیلان تقریباً مناسب می‌باشد. (جدول شماره ۱)

جدول شماره ۱: نظر فارغ‌التحصیلان در مورد علاقه و ادامه تحصیل در رشته تحصیلی و زمینه برای ایجاد اشتغال

میزان علاقه به رشته تحصیلی	فراوانی	درصد	علاقه به ادامه تحصیل در رشته تحصیلی	فراوانی	درصد	زمینه ایجاد اشتغال در رشته تحصیلی	فراوانی	درصد
خیلی کم	۱	۰/۶	خیلی کم	۲	۱/۲	خیلی کم	۳۰	۱۷/۴
کم	۱	۰/۶	کم	۹	۵/۲	کم	۲۶	۱۵/۱
متوسط	۱۷	۹/۹	متوسط	۲۳	۱۳/۴	متوسط	۳۲	۱۸/۶
زیاد	۵۲	۳۰/۲	زیاد	۴۳	۲۵	زیاد	۱۸	۱۰/۵
خیلی زیاد	۹۹	۵۷/۶	خیلی زیاد	۹۲	۵۳/۵	خیلی زیاد	۵۵	۳۲
بدون پاسخ	۲	۱/۲	بدون پاسخ	۳	۱/۷	بدون پاسخ	۱۱	۶/۴
جمع	۱۷۲	۱۰۰	جمع	۱۷۲	۱۰۰	جمع	۱۷۲	۱۰۰
میانگین ۴/۴۵۳	انحراف معیار ۰/۷۴۶	میانگین ۴/۲۶۶	انحراف معیار ۰/۹۶۷	میانگین ۳/۲۶۱	انحراف معیار ۱/۵۲۷			

میزان علاقه به اشتغال در رشته تحصیلی: تعداد ۱۱۷ نفر از فارغ‌التحصیلان (۶۸/۸ درصد) میزان علاقه به اشتغال در رشته تحصیلی خود را در حد خیلی زیاد، ۴۰ نفر (۲۳/۵ درصد) در سطح متوسط ذکر کرده‌اند، ۲ نفر (۱/۲ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند، یعنی اکثریت فارغ‌التحصیلان در حد قابل توجه و بالا علاقه‌مند به اشتغال در رشته تحصیلی خود هستند. (جدول شماره ۲)

1. Pilot Test
2. Reliability

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی فارغ التحصیلان بر حسب میزان علاقه به اشتغال به کار در رشته تحصیلی

میزان علاقه به اشتغال	فراوانی	درصد	درصد تعدیل شده	درصد تجمعی
متوسط	۱۳	۷/۶	۷/۶	۷/۶
زیاد	۴۰	۲۳/۳	۲۳/۵	۳۱/۲
خیلی زیاد	۱۱۷	۶۸	۶۸/۸	۱۰۰
بدون پاسخ	۲	۱/۲	-	-
جمع	۱۷۲	۱۰۰	۱۰۰	-

میانگین ۰/۴۶۱۲، واریانس ۰/۳۹۳، انحراف معیار ۰/۶۲۷

میزان توانایی عملی برای اشتغال در رشته تحصیلی:

از دیدگاه ۱۴۰ نفر (۸۳/۴ درصد) فارغ التحصیلان یا اکثریت قابل توجه آنها، میزان توانایی عملی برای اشتغال در رشته تحصیلی آنها در حد زیاد و خیلی زیاد قرار دارد. ۲۲ نفر (۱۳/۱ درصد) نیز در سطح متوسط، ۶ نفر (۳/۶ درصد) در سطح کم و خیلی کم عنوان کرده‌اند، ۴ نفر (۲/۳ درصد) به آن پاسخ نداده‌اند، در نتیجه باید گفت اکثریت قابل توجه فارغ التحصیلان، توانایی عملی خود را برای اشتغال در رشته تحصیلی، در سطح بالایی ارزیابی کرده‌اند. (جدول شماره ۳)

تأثیر انجام کارآموزی یا کارورزی در افزایش مهارت فارغ التحصیلان: اکثریت بالای فارغ التحصیلان ۱۳۶ نفر (۸۰/۵ درصد) انجام کارآموزی یا کارورزی را در افزایش مهارت عملی خود در سطح زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند، ۲۲ نفر (۱۳ درصد) در سطح متوسط، ۵ نفر (۳ درصد) در سطح کم و ۶ نفر (۳/۶ درصد) در سطح خیلی کم عنوان کرده‌اند، ۳ نفر (۱/۷ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند. یعنی اکثریت قابل توجه فارغ التحصیلان تأثیر انجام کارآموزی یا کارورزی را در افزایش مهارت خود بسیار مهم ارزیابی کرده‌اند. (جدول شماره ۳)

تأثیر استفاده از تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی در افزایش مهارت فارغ التحصیلان: نزدیک به ۷۰ درصد فارغ التحصیلان تأثیر استفاده از تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی را در افزایش مهارت خود در حد زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند، (۲۴/۱ درصد) تأثیر آن را در سطح متوسط و (۶/۵ درصد) دیگر کم و خیلی کم ذکر کرده‌اند، (۱/۲ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند. لذا از دیدگاه فارغ التحصیلان، تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی مورد استفاده، در افزایش توان مهارتی فارغ التحصیلان تأثیر بالایی داشته است. (جدول شماره ۳)

جدول شماره ۳: وضعیت فارغ التحصیلان در مورد توانایی عملی برای اشتغال در رشته تحصیلی، تأثیر انجام کارآموزی و استفاده از تجهیزات آزمایشگاهی در افزایش مهارتشان

توانایی عملی برای اشتغال	فراوانی	درصد	تأثیر انجام کارآموزی در افزایش مهارت	فراوانی	درصد	تأثیر آزمایشگاه در افزایش مهارت	فراوانی	درصد
خیلی کم	۲	۱/۲	خیلی کم	۶	۳/۵	خیلی کم	۴	۲/۳
کم	۴	۲/۳	کم	۵	۲/۹	کم	۷	۴/۱
متوسط	۲۲	۱۲/۸	متوسط	۲۲	۱۲/۸	متوسط	۴۱	۲۳/۸
زیاد	۶۹	۴۰/۱	زیاد	۵۳	۳۰/۸	زیاد	۶۹	۴۰/۱
خیلی زیاد	۷۱	۴۱/۳	خیلی زیاد	۸۳	۴۸/۳	خیلی زیاد	۴۹	۲۸/۵
بدون پاسخ	۴	۲/۳	بدون پاسخ	۳	۱/۷	بدون پاسخ	۲	۱/۲
جمع	۱۷۲	۱۰۰	جمع	۱۷۲	۱۰۰	جمع	۱۷۲	۱۰۰

میانگین ۳/۸۹۴، انحراف معیار ۰/۹۴۹

میانگین ۴/۱۹۵، انحراف معیار ۱/۰۱۳

میانگین ۴/۲۰۸، انحراف معیار ۰/۸۴۷

تاثیر محتوی دروس مهارتی و عملی: تعداد ۱۳۰ نفر از فارغ‌التحصیلان (۷۷ درصد) تاثیر محتوی دروس مهارتی و عملی را در افزایش مهارت عملی خود در حد زیاد و خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند، ۳۵ نفر (۲۰/۷ درصد) در سطح متوسط و ۴ نفر (۲/۴ درصد) در سطح کم و خیلی کم ذکر کرده‌اند، ۳ نفر (۱/۷ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند. پس از دیدگاه اکثریت قابل توجه فارغ‌التحصیلان، تاثیر محتوی دروس مهارتی و عملی در افزایش مهارت آنها بسیار مهم ارزیابی می‌شود. (جدول شماره ۴)

تاثیر تجربه و تسلط عملی و کاری دبیران (هنرآموزان) در افزایش مهارت فارغ‌التحصیلان: از نظر ۱۳۷ نفر از فارغ‌التحصیلان (۸۰/۱ درصد) تاثیر تسلط عملی و کاری دبیران در افزایش مهارت آنان زیاد و خیلی زیاد بوده است. ۳۲ نفر (۱۸/۷ درصد) این تاثیر را در حد متوسط و ۲ نفر (۱/۲ درصد) نیز اظهار نظر نکرده‌اند، یعنی تجربه دبیران و تسلط عملی هنرآموزان جهت تدریس و آموزش تاثیر به سزایی داشته است. همچنین این یافته‌ها نشان می‌دهد که تسلط و تجربه عملی هنرآموزان جهت تدریس و آموزش هنرجویان بسیار مناسب می‌باشد و آنان از تجربه و تسلط عملی لازم برخوردار هستند. (جدول شماره ۴)

تاثیر روش تدریس دبیران در افزایش مهارت عملی: اکثریت فارغ‌التحصیلان ۱۳۰ نفر (۷۶/۹ درصد) تاثیر روش تدریس دبیران را در افزایش مهارت خود در سطح زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند، ۳۴ نفر (۲۰/۱ درصد) در سطح متوسط، ۵ نفر (۳ درصد) در سطح کم و خیلی کم ارزیابی نموده‌اند، ۳ نفر (۱/۷ درصد) در این رابطه اظهار نظر نکرده‌اند. پس می‌توان نتیجه گرفت که روش تدریس دبیران در افزایش مهارت عملی فارغ‌التحصیلان در حد بسیار بالایی موثر بوده است. و به عبارتی بیانگر این مطلب می‌باشد که هنرآموزان در کار تدریس، از توانایی مناسب و لازم برای تدریس برخوردار هستند. (جدول شماره ۴)

جدول شماره ۴- نظرات فارغ‌التحصیلان در مورد تاثیر محتوی دروس

مهارتی و عملی، تاثیر تجربه و تسلط عملی و روش تدریس مربیان در افزایش مهارتشان

تاثیر محتوی دروس مهارتی	فراوانی	درصد	تاثیر تجربه مربیان در افزایش مهارت	فراوانی	درصد	تاثیر روش تدریس مربیان در افزایش مهارت	فراوانی	درصد
خیلی کم	۱	۰/۶	کم	۲	۱/۲	خیلی کم	۱	۰/۶
کم	۳	۱/۷	متوسط	۳۲	۱۸/۶	کم	۴	۲/۳
متوسط	۳۵	۲۰/۳	زیاد	۷۴	۴۳	متوسط	۳۴	۱۹/۸
زیاد	۷۷	۴۴/۸	خیلی زیاد	۶۳	۳۶/۶	زیاد	۷۹	۴۵/۹
خیلی زیاد	۵۳	۳۰/۸	بدون پاسخ	۱	۰/۶	خیلی زیاد	۵۱	۲۹/۷
بدون پاسخ	۳	۱/۷	جمع	۱۷۲	۱۰۰	بدون پاسخ	۳	۱/۷
جمع	۱۷۲	۱۰۰				جمع	۱۷۲	۱۰۰

میانگین ۴/۰۵۳ انحراف معیار ۰/۸۰۴ میانگین ۴/۱۵۸ انحراف معیار ۰/۷۶۲ میانگین ۴/۰۳۶ انحراف معیار ۰/۸۰۸

۲- ویژگی‌های فردی خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی

سن: بر اساس جدول شماره ۵، حدود ۲۸ درصد خبرگان در گروه سنی ۳۵-۳۰ سال، حدود ۲۶ درصد در گروه سنی ۴۰-۳۶ سال، ۳۸ درصد در گروه ۵۰-۴۱ سال و ۵ درصد دارای سن ۵۱ سال به بالا می‌باشند. یک نفر نیز در این رابطه پاسخ نداده است. از نظر سنی با توجه به میانگین ۴۱ سال، جامعه از ویژگی سنی مناسب، برخوردار است. (جدول شماره ۵)

سابقه کار: ۲۰ درصد افراد دارای سابقه کاری تا ۱۰ سال، ۴۶/۲ درصد ۲۰-۱۱ سال و ۳۳/۳ درصد ۳۰-۲۱ سال سن دارند. با توجه به میانگین توزیع که ۱۸ سال می‌باشد می‌توان پیش‌بینی کرد که خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی از سابقه کار مناسب برخوردار هستند. (جدول شماره ۵)

مدرک تحصیلی: بر اساس جدول شماره ۵، حدود ۶۹ درصد خبرگان دارای مدرک تحصیلی لیسانس، ۲۸ درصد فوق لیسانس و ۲/۶ درصد فوق دیپلم می‌باشند. به عبارت دیگر بیشتر از ۹۷ درصد خبرگان دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر می‌باشند، و این وضعیت نسبتاً مناسبی برای جامعه مورد مطالعه می‌باشد. (جدول شماره ۵)

جدول شماره ۵- ویژگی‌های فردی خبرگان بر اساس سن، سابقه کار و مدرک تحصیلی

سن	فراوانی	درصد	سابقه کار	فراوانی	درصد	مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد
۳۰-۳۵	۱۱	۲۸/۲	۱-۱۰	۸	۲۰/۵	لیسانس	۲۷	۶۹/۲
۳۶-۴۰	۱۰	۲۵/۶	۱۱-۲۰	۱۸	۴۶/۲	فوق لیسانس	۱۱	۲۸/۲
۴۱-۵۰	۱۵	۳۸/۵	۲۱-۳۰	۱۳	۳۳/۳	فوق دیپلم	۱	۲/۶
۵۱ سال به بالا	۲	۵/۱	جمع	۳۹	۱۰۰	جمع	۳۹	۱۰۰
بدون پاسخ	۱	۲/۶						
جمع	۳۹	۱۰۰						

میانگین ۴۱/۲۱۱ انحراف معیار ۶/۷۸۷   میانگین ۱۸ انحراف معیار ۶/۹۹۱

رشته تحصیلی: اطلاعات مندرج در جدول شماره ۶، نشان می‌دهد که ۷۴ درصد خبرگان دارای مدرک تحصیلی در رشته‌های کشاورزی، ۱۸ درصد در رشته‌های علوم تربیتی و آموزشی می‌باشند، حدود ۸ درصد نیز دارای مدارک تحصیلی متفرقه بوده‌اند. یعنی حدود ۹۲ درصد خبرگان دارای رشته تحصیلی مرتبط با حوزه کاری و اجرائی این مطالعه می‌باشند. (جدول شماره ۶)

سابقه کار در سمت فعلی: مطابق اطلاعات جدول شماره ۶، سابقه کار در سمت فعلی ۱۸ درصد خبرگان ۱-۵ سال، ۳۶ درصد ۶-۱۰ سال، ۲۰ درصد ۱۱-۱۵ سال، ۱۵ درصد ۱۶-۲۰ سال می‌باشد، ۴ نفر نیز پاسخ ندادند. میانگین سابقه کار در سمت فعلی خبرگان ۱۰ سال می‌باشد. میانگین سابقه کار در سمت فعلی، بیان‌کننده تجربه مناسب افراد مورد مطالعه در حوزه کاری و اجرائی فعلی آنها می‌باشد. (جدول شماره ۶)

جدول شماره ۶- ویژگی‌های فردی خبرگان بر اساس سابقه کار در سمت فعلی

رشته تحصیلی	فراوانی	درصد	سابقه کار در سمت فعلی	فراوانی	درصد
کشاورزی	۲۹	۷۴/۴	۱-۵	۷	۱۷/۹
علوم تربیتی و آموزشی	۷	۱۷/۹	۶-۱۰	۱۴	۳۵/۹
متفرقه	۳	۷/۷	۱۱-۱۵	۸	۲۰/۵
جمع	۳۹	۱۰۰	۱۶-۲۰	۶	۱۵/۴
			بدون پاسخ	۴	۱۰/۳
			جمع	۳۹	۱۰۰

میانگین ۱۰/۱۱۴ انحراف معیار ۶/۳۳۷

۳- ویژگی‌های فردی مجریان نظام آموزش متوسطه کشاورزی

مدرک تحصیلی: تعداد ۱۲ نفر از مجریان (۱۲/۴ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم، ۵۵ نفر (۵۶/۸ درصد) دارای مدرک تحصیلی لیسانس، ۲۸ نفر (۲۸/۹ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس، ۲ نفر (۲/۱ درصد) دارای مدرک تحصیلی دکتری بوده‌اند. ۱ نفر نیز مدرک تحصیلی خود را اعلام نکرده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که وضعیت تحصیلی مجریان، بسیار مناسب می‌باشد. (جدول شماره ۷)

سمت و مسئولیت: سمت ۷۶ نفر از مجریان (۷۸/۴ درصد) آموزشی و ۲۱ نفر (۲۱/۶ درصد) آنها مسئولیت اداری، اجرائی داشته‌اند. همچنین ۱ نفر در این رابطه اظهار نظر نکرده است. این داده‌ها نشان می‌دهد وضعیت مسئولیت و سمت مجریان با آنچه که در جامعه آماری پیش‌بینی شده است کاملاً انطباق دارد. (جدول شماره ۷)

رشته تحصیلی: رشته تحصیلی ۸۰ نفر (۸۱/۶ درصد) از آنان، کشاورزی، ۱۲ نفر (۱۲/۲ درصد) آموزشی و ۶ نفر (۶/۱ درصد) رشته غیر کشاورزی و غیر آموزشی می‌باشند. که به نظر می‌رسد افرادی که در رشته‌های غیر کشاورزی اشتغال دارند، سمت‌های اداری و اجرائی را متقبل شده‌اند. (جدول شماره ۷)

جدول شماره ۷- ویژگی‌های فردی مجریان بر اساس مدرک و رشته تحصیلی و سمت و مسولیت

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد	سمت و مسولیت	فراوانی	درصد	رشته تحصیلی	فراوانی	درصد
فوق‌دیپلم	۱۲	۱۲/۲	آموزشی	۷۶	۷۷/۶	کشاورزی	۸۰	۸۱/۶
لیسانس	۵۵	۵۶/۱	اداری، اجرائی	۲۱	۲۱/۴	آموزشی	۱۲	۱۲/۲
فوق‌لیسانس	۲۸	۲۶/۶	بدون پاسخ	۱	۱	غیره	۶	۶/۲
دکتری	۲	۲	جمع	۹۸	۱۰۰	جمع	۹۸	۱۰۰
بدون پاسخ	۱	۱						
جمع	۹۸	۱۰۰						

سن مجریان: تعداد ۱۵ نفر از مجریان نظام آموزش متوسطه کشاورزی (۱۵/۳ درصد) دارای سن بین ۲۵-۳۰ سال، ۳۸ نفر (۳۸/۸ درصد) بین ۳۱-۴۰ سال، ۳۷ نفر (۳۷/۸ درصد) بین (۴۱-۵۰) سال و ۸ نفر (۸/۲ درصد) بالاتر از ۵۱ سال سن داشته‌اند. میانگین سنی مجریان ۲۹ سال می‌باشد. که این میانگین مناسبی می‌باشد که حاکی از تجربه مناسب آنان نیز در این سمت می‌تواند باشد. (جدول شماره ۸)

سابقه کار: تعداد ۳۲ نفر از مجریان (۳۳/۳ درصد) دارای سابقه کار (۱-۱۰) سال، ۳۴ نفر (۳۵/۴ درصد)، ۲۰-۱۱ سال و ۳۰ نفر (۳۱/۳ درصد) دارای سابقه کار (۲۱-۳۰) سال بوده‌اند و در نهایت ۶۴ نفر (۶۶/۷ درصد) از مجریان دارای سابقه کار بین (۳۰-۱۱) سال بوده‌اند که در مجموع نشانگر تجربه مناسب مجریان نظام آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشد. میانگین سابقه کار مجریان آموزش متوسطه کشاورزی حدود ۱۶ سال می‌باشد. (جدول شماره ۸)

سابقه کار در سمت فعلی: تعداد ۵۱ نفر از مجریان (۵۳/۷ درصد) در سمت فعلی سابقه کاری بین (۱-۵) سال، ۲۸ نفر (۲۹/۵ درصد) (۶-۱۰) سال و ۳ نفر (۳/۲ درصد) ۱۱-۱۵ سال داشته‌اند. سابقه کار ۱۳ نفر (۱۳/۷ درصد) نیز ۱۶ سال به بالا بوده است. میانگین سابقه کار در سمت فعلی مجریان آموزش متوسطه کشاورزی حدود ۷/۵ سال می‌باشد. (جدول شماره ۸)

جدول شماره ۸- ویژگی‌های فردی مجریان بر اساس سن، سابقه کار و سابقه کار در سمت فعلی

سن	فراوانی	درصد	سابقه کار	فراوانی	درصد	سابقه کار در سمت فعلی	فراوانی	درصد
۲۰-۳۰	۱۵	۱۵/۳	۰-۱۰	۳۲	۳۲/۷	۱-۵	۵۱	۵۲
۳۱-۴۰	۳۸	۳۸/۸	۱۱-۲۰	۳۴	۳۴/۷	۶-۱۰	۲۸	۲۸/۶
۴۱-۵۰	۳۷	۳۷/۸	۲۱-۳۰	۳۰	۳۰/۶	۱۱-۱۵	۳	۳/۱
۵۰ به بالا	۸	۸/۲	بدون پاسخ	۲	۲	۱۶ به بالا	۱۳	۱۳/۳
جمع	۹۸	۱۰۰	جمع	۹۸	۱۰۰	بدون پاسخ	۳	۳/۱
						جمع	۹۸	۱۰۰

میانگین ۷/۲۶ انحراف معیار ۶/۸۶۰

میانگین ۱۵/۹۱۱ انحراف معیار ۷/۷۱۲

میانگین ۲۹/۰۸۳ انحراف معیار ۷/۹۴۹

۴- اولویت‌بندی دیدگاه و نظرات خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی

در این بخش بر اساس اطلاعاتی که توسط پرسشنامه مربوط به خبرگان، جمع‌آوری گردیده بود، نظرات خبرگان به تفکیک در مورد میزان تناسب اهداف نظام آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار، تأثیر فرآیند جذب و پذیرش دانش‌آموزان در جذب دانش‌آموزان مستعد به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی، میزان تناسب برنامه‌آموزشی و درسی نظام آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار و میزان تأثیر عوامل سرمایه‌ای و حمایتی در ایجاد اشتغال در بازار کار کشاورزی، ارائه می‌گردد:

تناسب اهداف نظام آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار:

از نظر خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی، اهداف آموزش متوسطه کشاورزی از نظر میزان انطباق با تأمین نیازهای بازار کار بخش کشاورزی به ترتیب شامل: تربیت کارگر ماهر، تربیت کارگر نیمه‌ماهر، تأمین نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی در مناطق مختلف کشور، تربیت نیروی انسانی برای تصدی مطلوب مشاغل بخش کشاورزی، تربیت کاردان (تکنسین)، ایجاد خوداشتغالی و ایجاد کارآفرینی در اولویت ۱ تا ۷ قرار گرفته‌اند. یعنی هدف تربیت کارگر ماهر، در نظام آموزش متوسطه کشاورزی از دیدگاه خبرگان، آموزش متوسطه کشاورزی از نظر میزان انطباق با نیازهای بازار کار کشاورزی در اولویت اول و ایجاد کارآفرینی در آخرین اولویت قرار دارد. (جدول شماره ۹)

جدول شماره ۹- اولویت‌بندی نظرات خبرگان در مورد میزان تناسب اهداف نظام آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۱/۳۶	۳/۴۲	۳۸	تربیت کارگر ماهر
۲	۱/۲۰	۳/۳۷	۳۷	تربیت کارگر نیمه‌ماهر
۳	۱/۱۷	۳/۲۷	۳۷	تأمین نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی در مناطق مختلف کشور
۴	۱/۲۲	۳/۲۱۶	۳۷	تربیت نیروی انسانی برای تصدی مطلوب مشاغل کشاورزی
۵	۰/۹۳	۳/۱۸	۳۷	تربیت کاردان (تکنسین)
۶	۱/۳۴	۲/۸۸	۳۵	ایجاد خوداشتغالی
۷	۱/۲۷	۲/۷	۳۸	ایجاد کارآفرینی

میزان تأثیر فرآیند جذب و پذیرش در جلب دانش‌آموزان علاقه‌مند به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی:

از دیدگاه خبرگان، مهمترین ضوابط در فرآیند جذب و پذیرش دانش‌آموزان به منظور تحصیل در رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی، به ترتیب شامل: اولویت دادن به دانش‌آموزان ساکن در مناطق روستائی، اولویت دادن به افراد دارای سابقه کار در بخش کشاورزی و در نهایت ضوابط هدایت تحصیلی و مشاوره شغلی می‌باشد. یعنی از دیدگاه خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی، بالاترین اولویت در فرآیند جذب و پذیرش دانش‌آموزان به رشته‌های کشاورزی اولویت دادن به دانش‌آموزان ساکن در مناطق روستائی و پائین‌ترین اولویت مربوط به ضوابط هدایت تحصیلی و مشاوره شغلی است. (جدول شماره ۱۰)

جدول شماره ۱۰- اولویت‌بندی نظرات خبرگان در مورد فرآیند جذب و پذیرش دانش‌آموزان به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۱/۰۹	۳/۵۸	۳۹	اولویت دادن به دانش‌آموزان روستائی
۲	۱/۰۳۸	۳/۳۵	۳۹	اولویت دادن به افراد دارای سابقه کار در بخش کشاورزی
۳	۱/۰۳۴	۲/۳۳	۳۹	ضوابط هدایت تحصیلی و مشاوره شغلی

میزان تأثیر برنامه آموزشی و درسی نظام متوسطه کشاورزی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازارکار:

از دیدگاه خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی استانداردهای مهارتی برنامه آموزشی نظام آموزش متوسطه کشاورزی اولین رتبه را دارا می‌باشد و تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی پائین‌ترین رتبه را به خود اختصاص می‌دهد. در جمع‌بندی کلی از نظرات خبرگان می‌توان نتیجه گرفت که از دیدگاه آنان برنامه آموزشی و درسی از نظر محتوی آموزشی مناسب می‌باشد، اما از نظر عملی و شیوه اجرا تناسب لازم برای برآورده کردن و انطباق با نیازهای بازارکار کشاورزی را دارا نمی‌باشد. و این یکی از مشکلات جدی و مهم برنامه‌ریزی‌های آموزشی است که به علت فقدان امکانات و تجهیزات و زمان مناسب، محتوی آموزشی در عمل به کار گرفته نمی‌باشد، به عبارت دیگر علیرغم برنامه‌ریزی آموزشی و درسی مناسب، این برنامه، عملیاتی نمی‌گردد. به عبارت دیگر برنامه قصد شده با برنامه اجرا شده، فاصله قابل توجهی دارد. (جدول شماره ۱۱)

جدول شماره ۱۱- اولویت‌بندی نظرات خبرگان در مورد تأثیر برنامه آموزشی و درسی نظام آموزش متوسطه کشاورزی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازارکار کشاورزی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۶۸	۳/۹۴	۳۹	استانداردهای مهارتی
۲	۰/۸۶	۳/۸۹	۳۸	محتوی آموزشی دروس تخصصی
۳	۱/۰۱۶	۳/۶۸	۳۸	ساعات دروس عملی و مهارتی
۴	۰/۶۷	۳/۶۳	۳۸	صلاحیت عملی و تخصصی کادر آموزشی
۵	۰/۹۸	۳/۵۶	۳۷	رشته‌های تحصیلی
۶	۱/۰۳۸	۳/۵	۳۸	گرایش‌های تحصیلی
۷	۰/۸۰۴	۳/۲۷	۳۷	ساعات کارآموزی یا کارورزی
۸	۰/۸۴	۳/۱۸	۳۷	زمان اجرای کارآموزی یا کارورزی
۹	۰/۸۵	۳/۱۷	۳۹	شیوه ارزشیابی دروس مهارتی و عملی
۱۰	۰/۶۴	۳/۱۶	۳۷	شیوه تدریس دروس عملی و مهارتی
۱۱	۰/۹۴	۳/۱۵	۳۸	روش اجرای برنامه کارآموزی
۱۲	۱/۱۶	۳/۰۵	۳۹	تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی

میزان تأثیر عوامل سرمایه‌ای و حمایتی در ایجاد اشتغال در بازارکار کشاورزی:

از دیدگاه خبرگان، میزان تأثیر توسعه صادرات محصولات کشاورزی در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی، بالاترین اولویت را دارد، حتی بالاتر و با اهمیت‌تر از سرمایه‌گذاری، اعم از سرمایه‌گذاری دولتی و یا خصوصی در بخش کشاورزی. پائین‌ترین رتبه مربوط به مکانیزه شدن بخش کشاورزی می‌باشد. زیرا مکانیزه کردن بخش کشاورزی به سادگی و در کوتاه‌مدت در بخش کشاورزی ایران میسر نیست. ثانیاً به عقیده بعضی صاحب‌نظران، مکانیزه کردن بخش کشاورزی زمینه اشتغال را خصوصاً برای نیروی آموزش‌ندیده و یا کمتر آموزش‌دیده کاهش می‌دهد. (جدول شماره ۱۲)

جدول شماره ۱۲- اولویت‌بندی نظرات خبرگان در مورد میزان
تأثیر عوامل سرمایه‌ای و خدماتی در ایجاد اشتغال در بازار کار کشاورزی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۱/۱۵	۴/۳۰	۳۹	توسعه صادرات محصولات کشاورزی
۲	۱/۱۲	۴/۱۷	۳۹	سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی
۳	۱/۱۳	۴/۱۰	۳۸	تعیین نرخ تضمینی برای محصولات کشاورزی
۴	۱/۱۱	۴/۰۲	۳۹	تامین نهاده‌های بخش کشاورزی
۵	۱/۱۶	۴	۳۸	ارائه تسهیلات بانکی
۶	۱/۳۵	۳/۸۹	۳۸	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش کشاورزی
۷	۱/۳۲	۳/۸۷	۳۹	بیمه محصولات کشاورزی
۸	۱/۱۸	۳/۸۲	۳۹	مکانیزه شدن بخش کشاورزی

۵- اولویت‌بندی نظرات مجریان آموزش متوسطه کشاورزی

اولویت‌بندی نظرات مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در مورد میزان انطباق اهداف آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار کشاورزی:

از دیدگاه مجریان آموزش متوسطه کشاورزی هدف تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی در مناطق مختلف کشور، نسبت به سایر اهداف در اولویت اول قرار دارد. بعبارت دیگر از دیدگاه مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، هدف عمده اصلی نظام آموزش متوسطه کشاورزی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز مناطق مختلف کشور در بخش کشاورزی می‌باشد. (جدول شماره ۱۳)

جدول شماره ۱۳- اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان انطباق اهداف نظام آموزش متوسطه کشاورزی با نیازهای بازار کار

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۹۲۵	۳/۵۰۵	۹۷	تربیت نیروی انسانی مورد نیاز مناطق مختلف کشور
۲	۰/۹۴۴	۳/۳۸	۹۳	تربیت کاردان
۳	۰/۸۶۸	۳/۲۹	۹۷	آماده کردن فارغ‌التحصیلان برای تصدی مشاغل
۴	۱/۱۰۷	۳/۰۷۲	۹۶	تربیت کارگر نیمه‌ماهر
۵	۱/۱۲	۲/۸۴	۹۷	تربیت کارگر ماهر
۶	۱/۰۰۵	۲/۷۵	۹۸	ایجاد خوداشتغالی
۷	۲/۱۳۱	۲/۶۵	۹۸	ایجاد کارآفرینی

اولویت‌بندی نظرات مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در مورد تأثیر فرآیند جذب و پذیرش در جلب دانش‌آموزان مستعد و میزان علاقه به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی:

از دیدگاه مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، در مورد میزان تأثیر فرآیند جذب و پذیرش بالاترین اولویت مربوط به دانش‌آموزان روستائی و پایین‌ترین اولویت مربوط به ضوابط هدایت تحصیلی می‌باشد. یعنی مجریان آموزش متوسطه کشاورزی معتقدند که برای جلب و جذب دانش‌آموزان مستعد به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی باید بر جذب دانش‌آموزان روستائی تأکید و توجه داشت و ضوابط هدایت تحصیلی و شغلی نمی‌تواند، تأثیر لازم را در این ارتباط داشته باشد. در این مورد نظرات مجریان و خبرگان آموزش متوسطه کشاورزی با یکدیگر هماهنگی دارد. به عبارت دیگر جلب و جذب دانش‌آموزان مستعد و علاقه مند به تحصیل در رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی، زمانی تحقق می‌یابد که به دانش‌آموزان ساکن در مناطق روستائی بالاترین اولویت را داد. (جدول شماره ۱۴)

جدول شماره ۱۴- تاثیر فرآیند جذب و پذیرش در جذب دانش‌آموزان
مستعد و علاقه‌مند به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی از نظر مجریان

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۷۵۴	۴/۱۸۵	۹۷	اولویت دادن به دانش‌آموزان روستائی
۲	۰/۸۸۸	۳/۹۵	۹۷	کشاورز زاده بودن
۳	۰/۹۵۰	۳/۹۴	۹۷	اولویت دادن به دانش‌آموزان دارای سابقه کار در بخش کشاورزی
۴	۱/۰۳۳	۳/۵۷	۹۶	ضوابط هدایت تحصیلی

اولویت‌بندی نظرات مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در مورد تاثیر برنامه آموزشی و درسی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی:

از دیدگاه مجریان، اولویت اول در مورد میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های برنامه آموزشی و درسی بر تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار کشاورزی، اختصاص به دروس عملی و مهارتی دارد و اولویت آخر، مربوط به گرایش‌های تحصیلی برنامه آموزشی می‌باشد. یعنی برای تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز بازار کار در نظام آموزش متوسطه کشاورزی می‌بایست بر دروس عملی و مهارتی و محتوی آنها تأکید داشت و به آنها اهمیت و اولویت داد و رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی تأثیر چندانی بر تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار ندارد. (جدول شماره ۱۵)

جدول شماره ۱۵- اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان تاثیر
برنامه آموزشی و درسی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۷۹۳	۴/۲۹	۹۶	دروس عملی و مهارتی
۲	۰/۸۷۴	۴/۱۷	۹۵	برنامه کارآموزی یا کارورزی
۳	۰/۷۹۴	۴/۰۸	۹۵	ساعات کارورزی یا کارآموزی
۴	۰/۷۸۴	۴/۰۴	۹۵	محتوی آموزشی دروس تخصصی
۵	۰/۷۶۴	۴/۰۱	۹۵	استانداردهای مهارت آموزی
۶	۰/۹۳۴	۳/۹۰	۹۵	مقطع زمانی انجام کارورزی یا کارآموزی
۷	۰/۷۶۴	۳/۸۳	۹۱	رشته‌های تحصیلی
۸	۰/۸۴۶	۳/۷۵	۹۶	گرایش‌های تحصیلی

اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان انطباق برنامه اجرا شده با برنامه پیش‌بینی شده:

از دیدگاه مجریان، صلاحیت علمی و تخصصی کادر آموزشی، بالاترین اولویت را از نظر انطباق با برنامه پیش‌بینی شده دارد و پائین‌ترین اولویت مربوط به روش تدریس مورد استفاده در آموزش‌های نظری و عملی و مهارتی برنامه آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشد. به عبارت دیگر از دیدگاه مجریان بیشترین انطباق را برنامه پیش‌بینی شده با برنامه اجرا شده در حوزه صلاحیت علمی و تخصصی کادر آموزشی دارا می‌باشد. یعنی کادر آموزشی شاغل در هنرستان‌ها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی، از صلاحیت علمی و تخصصی لازم برخوردار می‌باشند. (جدول شماره ۱۶)

جدول شماره ۱۶- اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان انطباق برنامه

اجرا شده آموزش متوسطه کشاورزی با برنامه پیش‌بینی شده

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۸۴۷	۴/۰۱	۹۷	صلاحیت علمی و تخصصی کادر آموزشی
۲	۱/۱۴۴	۳/۷۳	۹۶	تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی
۳	۱/۰۷۶	۳/۷۰	۹۸	استفاده از تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی
۴	۰/۹۵۴	۳/۶۷	۹۷	روش ارزشیابی از دروس عملی و مهارتی
۵	۰/۸۶۴	۳/۵۳	۹۸	روش تدریس مورد استفاده

اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان تاثیر عوامل سرمایه‌ای، خدماتی و پشتیبانی، در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی:

از دیدگاه مجریان، توسعه صادرات محصولات کشاورزی، بالاترین اولویت و سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی پایینترین اولویت را در رابطه با میزان عوامل سرمایه‌ای، خدماتی و پشتیبانی در ایجاد اشتغال در بازار کار برای فارغ‌التحصیلان آموزش متوسطه کشاورزی دارا می‌باشد، یعنی مجریان آموزش متوسطه کشاورزی معتقد هستند که برای بستر سازی برای ایجاد اشتغال، در بخش کشاورزی نقش عوامل خدماتی و پشتیبانی، مهمتر از سرمایه‌گذاری دولت می‌باشد و تأثیرگذاری بیشتری بر ایجاد اشتغال دارد. (جدول شماره ۱۷)

جدول شماره ۱۷- اولویت‌بندی نظرات مجریان در مورد میزان تاثیر عوامل

سرمایه‌ای، خدماتی و پشتیبانی در بازار کار در بخش کشاورزی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	تعداد پاسخگو	متغیر
۱	۰/۸۰۶	۴/۵۴	۹۶	توسعه صادرات محصولات کشاورزی
۲	۰/۷۲۰	۴/۵۳	۹۸	نرخ تضمینی محصولات کشاورزی
۳	۰/۷۶۲	۴/۴۷	۹۸	ارائه تسهیلات بانکی
۴	۰/۷۷۱	۴/۳۹	۹۷	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
۵	۰/۹۶۷	۴/۳۴	۹۷	مکانیزه کردن بخش کشاورزی
۶	۰/۹۴۸	۴/۳۱۶	۹۸	بیمه محصولات کشاورزی
۷	۰/۷۳۰	۴/۳۱۲	۹۶	تأمین نهاده های کشاورزی
۸	۱/۰۱۷	۴/۲۹	۹۸	سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی

۶- مقایسه نظرات خبرگان و مجریان :

به منظور تعیین میزان توافق و تشابه و یا اختلاف نظرات خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، در مورد اهداف، برنامه‌ریزی آموزشی و درسی نظام آموزش متوسطه کشاورزی و عوامل مؤثر در ایجاد اشتغال در بازار کار کشاورزی به عنوان دو گروه مستقل و متغیرهای از نوع ترتیبی از آزمون من - وایت‌نی^۱ استفاده گردید، علت استفاده از این آزمون، پارامتری کیفی بودن و رتبه‌ای بودن داده‌ها می‌باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۲). نتایج حاصل از آزمون من - وایت‌نی بشرح جدول زیر ارائه می‌گردد. (جدول شماره ۱۸)

1. The Wilcoxon-Man-Whitney Test

جدول شماره ۱۸: مقایسه نظرات دو گروه خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی

ردیف	نام متغیر	گروه	میانگین رتبه‌ای	U	سطح معنی‌دار	نتیجه آزمون
۱	تربیت کارگر نیمه‌ماهر	خ م	۷۳/۷۴ ۶۴/۵۱	-۱/۲۴۶	۰/۲۱۳	+
۲	تربیت کارگر ماهر	خ م	۸۰/۸۹ ۶۲/۹۵	-۲/۴۶۹	۰/۰۱۴	-
۳	تربیت کاردان (تکنسین)	خ م	۵۹/۹۷ ۶۷/۷۰	-۱/۱۱۲	۰/۲۶۶	+
۴	ایجاد خود اشتغالی	خ م	۶۸/۳۳ ۶۶/۵۳	-۰/۲۴۹	۰/۸۰۴	+
۵	ایجاد کار آفرینی	خ م	۷۱/۲۶ ۶۷/۴۳	-۰/۵۲۷	۰/۵۹۸	+
۶	آماده کردن افراد برای تصدی مطلوب مشاغل بخش کشاورزی	خ م	۶۷/۵۷ ۶۷/۷۴	-۰/۰۱۳	۰/۹۸۹	+
۷	تامین نیروی انسانی مورد نیاز کشور در بخش کشاورزی	خ م	۶۳/۱۱ ۶۹/۱۸	-۰/۸۵۱	۰/۳۹۵	+
۸	فرایندهدایت تحصیلی	خ م	۳۹/۷۸ ۷۹/۴۶	-۵/۵۱۲	۰/۰۰۰	-
۹	اولویت دادن به دانش آموزان روستائی	خ م	۵۲/۸۶ ۷۴/۷۹	-۳/۱۹۳	۰/۰۰۱	-
۱۰	اولویت دادن به دانش آموزان دارای سابقه کاردر بخش کشاورزی	خ م	۵۲/۶۵ ۷۴/۸۷	-۳/۱۳۸	۰/۰۰۲	-
۱۱	گرایشهای تحصیلی	خ م	۶۱/۹۹ ۶۹/۶۸	-۱/۰۹۴	۰/۲۷۴	+
۱۲	رشته های تحصیلی	خ م	۵۷/۷۴ ۶۷/۲۵	-۱/۴۳۰	۰/۱۵۳	+
۱۳	محتوی آموزشی دروس تخصصی	خ م	۶۳/۱۳ ۶۸/۵۵	-۰/۷۹۱	۰/۴۲۹	+
۱۴	استاندارد های مهارتی	خ م	۶۵/۰۹ ۶۸/۴۹	-۰/۴۹۷	۰/۶۱۹	+
۱۵	ساعات دروس عملی و مهارتی	خ م	۵۰/۵۳ ۷۴/۲۲	-۳/۴۰۴	۰/۰۰۱	-
۱۶	روش اجرای برنامه کارآموزی یا کارورزی	خ م	۴۰/۳۹ ۷۷/۶۴	-۵/۲۷۳	۰/۰۰۰	-
۱۷	مقطع زمانی اجرای برنامه کارآموزی یا کارورزی	خ م	۶۴/۸۵ ۷۴/۱۵	-۳/۸۷۷	۰/۰۰۰	-
۱۸	ساعات کارآموزی یا کارورزی	خ م	۴۲/۱۲ ۷۵/۹۹	-۴/۸۴۴	۰/۰۰۰	-
۱۹	شیوه تدریس دروس عملی و مهارتی	خ م	۵۴/۵۸ ۷۳/۰۷	-۲/۶۲۹	۰/۰۰۹	-

ادامه جدول شماره ۱۸: مقایسه نظرات دو گروه خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی

ردیف	نام متغیر	گروه	میانگین رتبه‌ای	U	سطح معنی‌دار	نتیجه آزمون
۲۰	صلاحیت علمی و تخصصی کادر آموزشی	خ م	۵۴/۵۱ ۷۳/۲۸	-۲/۶۴۸	۰/۰۰۷	-
۲۱	تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی	خ م	۵۲/۸۸ ۷۴/۱۴	-۲/۹۵۱	۰/۰۰۳	-
۲۲	شیوه ارزشیابی از دروس عملی و مهارتی	خ م	۵۵/۰۶ ۷۳/۶۹	-۲/۵۴۹	۰/۰۱۱	-
۲۳	الگوی آموزشی مناسب برای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز	خ م	۸۲/۴۶ ۶۲/۵۴	-۲/۷۳۱	۰/۰۰۶	-
۲۴	سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی	خ م	۶۶/۳۲ ۷۰/۰۷	-۰/۵۵۹	۰/۵۷۶	+
۲۵	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش کشاورزی	خ م	۶۰/۲۱ ۷۱/۰۵	-۱/۵۹۰	۰/۱۱۲	+
۲۶	ارائه تسهیلات بانکی	خ م	۵۷/۱۴ ۷۲/۹۰	-۲/۳۴۳	۰/۰۱۹	-
۲۷	تامین نهاده‌های کشاورزی	خ م	۶۲/۹۵ ۷۰/۰۵	-۱/۰۳۷	۰/۳۰	+
۲۸	بیمه محصولات کشاورزی	خ م	۵۹/۸۶ ۷۲/۶۴	-۱/۸۶۲	۰/۰۶۳	+
۲۹	توسعه صادرات محصولات کشاورزی	خ م	۶۴/۸۲ ۶۹/۲۹	-۰/۷۲۳	۰/۴۶۹	+
۳۰	مکانیزه کردن بخش کشاورزی	خ م	۵۵/۱۴ ۷۳/۳۸	-۲/۷۳۶	۰/۰۰۶	-
۳۱	تعیین نرخ تضمینی برای محصولات کشاورزی	خ م	۵۸/۵۸ ۷۲/۳۵	-۲/۰۸۹	۰/۰۳۷	-

خ = خبرگان، م = مجریان

نتایج حاصل از مقایسه نظرات خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی مندرج در جدول شماره ۱۸ نشان می‌دهد در مواردی مقایسه نظرات آنان معنی‌دار گردیده است. یعنی بین آنها در این موارد اختلاف نظر وجود دارد. در سایر مواردی که اختلاف معنی‌داری بین نظرات آنها وجود ندارد و به عبارت دیگر، نظرات آنها با یکدیگر هماهنگ می‌باشد، به شرح ذیل می‌باشد:

الف- اهداف نظام آموزش متوسطه کشاورزی:

از بین ۷ هدف نظام آموزش متوسطه کشاورزی، خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در موارد ذیل هماهنگ هستند، یعنی اعتقاد دارند که این اهداف، با نیازهای بازار کار بخش کشاورزی منطبق هستند. به عبارت دیگر بازار کار کشاورزی به نیروی انسانی تربیت شده در سطوح حرفه‌ای ذیل نیازمند می‌باشد: ۱- تربیت کارگر نیمه‌ماهر ۲- تربیت کاردان (تکنسین) ۳- ایجاد خود اشتغالی ۴- ایجاد کارآفرینی ۵- آماده کردن افراد برای تصدی مطلوب مشاغل بخش کشاورزی

ب- برنامه آموزشی و درسی:

در مورد برنامه آموزشی و درسی و نقش و تأثیر اجزای آن در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازارکار، خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی در موارد ذیل هماهنگ هستند. یعنی معتقدند که برنامه آموزشی و درسی نظام آموزش متوسطه کشاورزی در جهاتی از جمله: ۱- گرایش‌های تحصیلی ۲- رشته‌های تحصیلی ۳- محتوی آموزشی دروس تخصصی ۴- استاندارد های مهارتی، متناسب با تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازارکار طراحی گردیده است و در سایر موارد نظراتشان هماهنگ نیست، و اختلاف معنی‌دار دارند. یعنی این اهداف با نیازهای بازارکار کشاورزی سازگار نیست.

ج- تاثیر عوامل سرمایه‌ای، خدماتی و پشتیبانی در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی:

خبرگان و مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، در مورد تأثیر عوامل سرمایه‌ای، خدماتی و پشتیبانی در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی در موارد زیر اتفاق نظر دارند: ۱- سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی ۲- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش کشاورزی ۳- تامین نهاده‌های کشاورزی ۴- بیمه محصولات کشاورزی ۵- توسعه صادرات محصولات کشاورزی

نتیجه‌گیری و پیشنهادها:

از نظر فارغ التحصیلان میزان علاقه به رشته تحصیلی، میزان علاقه به اشتغال در رشته تحصیلی، میزان علاقه به ادامه تحصیل در رشته تحصیلی، زمینه برای ایجاد اشتغال در رشته تحصیلی و همچنین میزان توانایی عملی برای اشتغال در رشته تحصیلی در حد زیاد و خیلی زیاد می‌باشد. همچنین از نظر فارغ التحصیلان، انجام کارآموزی و کارورزی، استفاده از تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی، محتوی دروس مهارتی و عملی، تجربه عملی و کاری مربیان و روش تدریس مربیان می‌تواند در افزایش مهارت عملی آنها نقش اساسی ایجاد کند.

از دیدگاه خبرگان هدف تربیت کارگر ماهر، در نظام آموزش متوسطه کشاورزی از نظر میزان انطباق با نیازهای بازارکار کشاورزی در اولویت اول و ایجاد کارآفرینی در آخرین اولویت قرار دارد. همچنین بالاترین اولویت در فرآیند جذب و پذیرش دانش‌آموزان به رشته‌های کشاورزی اولویت دادن به دانش‌آموزان ساکن در مناطق روستائی و پائین‌ترین اولویت مربوط به ضوابط هدایت تحصیلی و مشاوره شغلی است. از دیدگاه آنان برنامه آموزشی و درسی از نظر محتوی آموزشی مناسب می‌باشد، اما از نظر عملی و شیوه اجرا تناسب لازم برای برآورده کردن و انطباق با نیازهای بازارکار کشاورزی را دارا نمی‌باشد. از دیدگاه آنها، میزان تأثیر توسعه صادرات محصولات کشاورزی در ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی، بالاترین اولویت را دارد و پائین‌ترین رتبه مربوط به مکانیزه شدن بخش کشاورزی می‌باشد.

از دیدگاه مجریان آموزش متوسطه کشاورزی، هدف اصلی نظام آموزش متوسطه کشاورزی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز مناطق مختلف کشور در بخش کشاورزی می‌باشد. آنها معتقدند که برای جلب و جذب دانش‌آموزان مستعد به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی باید بر جذب دانش‌آموزان روستائی تأکید و توجه داشت و ضوابط هدایت تحصیلی و شغلی نمی‌تواند، تأثیر لازم را در این ارتباط داشته باشد. آنها معتقدند برای تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز بازارکار در نظام آموزش متوسطه کشاورزی می‌بایست بر دروس عملی و مهارتی و محتوی آنها تأکید داشت و به آنها اهمیت و اولویت داد و رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی تأثیر چندانی بر تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازارکار ندارد. از دیدگاه مجریان، صلاحیت علمی و تخصصی کادر آموزشی، بالاترین اولویت را از نظر انطباق با برنامه پیش‌بینی شده دارد و پائین‌ترین اولویت مربوط به روش تدریس مورد استفاده در آموزش‌های نظری و عملی و مهارتی برنامه آموزش متوسطه کشاورزی می‌باشد. مجریان آموزش متوسطه کشاورزی معتقد هستند که برای بسترسازی برای ایجاد اشتغال، در بخش کشاورزی نقش عوامل خدماتی و پشتیبانی در حمایت از دانشجویان در جهت ایجاد اشتغال برای آنها، مهمتر از سرمایه‌گذاری دولت می‌باشد و تأثیرگذاری بیشتری بر ایجاد اشتغال دارد.

حال با توجه به نظرات سه گروه خبرگان، مجریان و فارغ التحصیلان نظام آموزش متوسطه کشاورزی پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

۱- پیشنهاد می‌گردد که ساز و کار فعلی جذب و پذیرش که در هنرستان‌ها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی اعمال می‌گردد، مورد تجدید نظر قرار گیرد و در صورتیکه با نتایج بدست آمده همخوانی ندارد اصلاح گردد. بدین معنی که محور اصلی در جذب و پذیرش دانش‌آموز به رشته‌های آموزش متوسطه کشاورزی باید مبتنی بر داشتن انگیزه و علاقه به کار کشاورزی و دارا بودن سابقه کار در بخش کشاورزی باشد.

۲- پیشنهاد می‌گردد، تربیت نیروی انسانی کارآفرین به عنوان مهمترین هدف (سطوح حرفه‌ای و کارکردی) تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار کشاورزی در دستور کار سیاستگذاری و برنامه‌ریزی نظام آموزش متوسطه کشاورزی قرار گیرد. به ویژه آنکه ظرفیت بسیار محدود اشتغال در بخش کشاورزی، خصوصاً در بخش عمومی آن، ضرورت توجه به کارآفرینی را دو چندان می‌کند. به عبارت دیگر هدف کارآفرینی، با وضعیت موجود اشتغال در بازار کار کشاورزی همخوانی و هماهنگی بیشتری دارد و از این طریق می‌توان گامی اساسی در ایجاد انطباق بین نظام آموزش متوسطه کشاورزی و توقعات بازار کار مرتبط با آن برداشت.

۳- برنامه‌ریزی دروس عملی و مهارتی، کارآموزی‌ها و کارورزی‌ها حتی الامکان در خارج از محیط آموزشی و در محیط کار واقعی صورت گیرد تا هنرجویان و دانش‌آموزان بتوانند بدرستی توانمندی‌های فنی و مهارتی و عملی خود را ارزیابی نموده و با مشکلات و تنگناهای بازار کار آشنا شوند و از این طریق به اتکاء و اعتماد به نفس لازم که یکی از ملزومات تحقق هدف کارآفرینی است دست یابند.

۴- به منظور زمینه‌سازی برای ایجاد اشتغال بیشتر توسط بخش خصوصی، پیشنهاد می‌گردد دولت ساز و کار حمایتی از بخش کشاورزی را بسیار جدی تر از گذشته مورد توجه قرار داده و با ارائه خدمات حمایتی و تضمینی به کاهش ریسک‌پذیری در این بخش کمک نموده و انگیزه بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری بیشتر افزایش دهد. این امر باعث ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر در بازار کار کشاورزی می‌گردد که به فرایند انطباق و سازگاری بازار کار کشاورزی با عرضه نیروی انسانی تربیت شده، کمک می‌کند

منابع و مأخذ:

۱. پاشا شریفی، حسن. و شریفی، نسترن. (۱۳۸۰). روشهای تحقیق در علوم رفتاری. چاپ اول، تهران: انتشارات سخن
۲. تکمیل همایون، غلام حسین. (۱۳۷۳). مجله رشد آموزش کشاورزی، سال ۱۲، شماره ۸
۳. خصوصی، سیروس. (۱۳۷۸). نقدی بر نظام آموزش فنی و حرفه ای در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور. فصلنامه هماهنگ، شماره ۵۰
۴. سازمان برنامه و بودجه، مستندات برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، جلد پنجم، سال ۱۳۷۸
۵. سرمد، ز. بازرگان، ع. و حجازی، ا. (۱۳۸۲). روشهای تحقیق در علوم رفتاری. چاپ هفتم، تهران: انتشارات آگاه
۶. صراف اسماعیلی، حمید. (۱۳۷۴). عوامل موثر در کارایی درونی آموزش متوسطه کشاورزی کشور. تهران: معاونت برنامه ریزی و نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش
۷. کلیات نظام جدید آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش، سال ۱۳۷۵
۸. کیامنش، علیرضا. (۱۳۷۶). ارزشیابی از نظام جدید آموزش متوسطه، سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی، تهران: وزارت آموزش و پرورش

۹. میری، نورمحمد. (۱۳۷۶). بررسی برخی ویژگی‌های برنامه نظام جدید آموزش متوسطه کشاورزی از دیدگاه مدیران و هنرآموزان هنرستان‌های کشاورزی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی
10. Anderson, S. (1994). *Global Ecotoxicology; Management and Science, Industrial Ecology and Global Change*, Cambridge U. K. Cambridge University press
11. Cox, D & *et al.* (1989). Agricultural education model. *The Agricultural Education Magazine*. May, 1989
12. FAO. (1999). *Agricultural Education for Sustainable Rural Development. Challenges for developing countries in the 21st Century*
13. Riesenber, L. (1997). Agricultural education 1970 to now. *The Agricultural Education Magazine*, November- December 1997
14. Lewis, T.(1996). *Toward the 21st Century. Retrospect, prospect for American Vocationalism*

Archive of SID

Investigating and Comparing View points of the Experts, Executives and Secondary Agricultural School Graduates Regarding Expectations of Job Market to Enhance Productivity Among Graduates in Iran

M. Shariyatzadeh

Faculty of Educational Research Institute, Tehran, Iran

M. Chizari

Associate professor of Agricultural Extension and Education, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran

O. Noroozi

M.Sc Student of Agricultural Extension and Education, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran

Keywords: Employment, Job Market, Agricultural Graduate students, Directors of Vocational Agriculture Schools, Experts and Executives of Secondary Agricultural Education system

Abstract

The role of education in enhancement and improvement of human resource competency and its role in productivity and production are known to all. This research has presented a model and ways to implement it in order to make both the secondary agriculture education system and the job market for the graduate students compatible. This model will help to determine the job market expectation so the students can up to date and increase their productivity. The research method was a descriptive-correlation. Survey method was used to gather data. The population of this study included experts (38), executives (120), and secondary agricultural school graduates (210). Content and face validity of the instrument were established by a panel of experts consisting of faculty members and specialists in the field of secondary education. Instruments reliability was estimated by calculating Cronbach's alpha coefficient by SPSS/wind. Reliabilities of the instruments were 0.83 for experts, 0.87 executives, and 0.76 for graduate students. Data were collected through mailed questionnaires. The findings showed that students found activities such as student teaching, teacher training, use of laboratory equipments by students, and having practical as well as vocational type of subjects, and appropriate teaching methods used by educators can have a great significant role in enhancement of their practical work. From the viewpoints of experts, training skill worker, prioritizing rural students in the process of employment and exportation of agriculture goods identified as the most important aspects. From the view points of executives, employment of rural students in the field of agriculture, emphasis of practical and vocational subjects, competency of both academics and specialist personnel, and the role of support and service groups in creation of jobs seemed to be important factors in the development of secondary agricultural education system